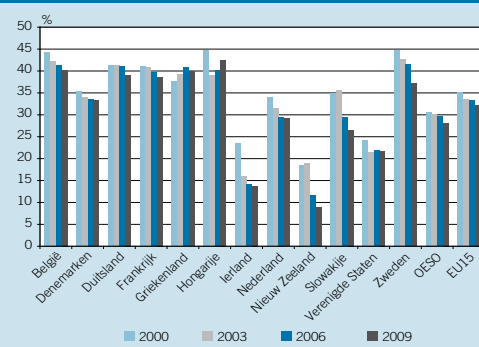

Belastinglast op arbeidsinkomen in Europees perspectief

Blijkens het in mei 2010 gepubliceerde OESO-rapport *Taxing Wages* is de gemiddelde belastinglast op arbeidsinkomen in de OESO, in de periode 2000–2009, gedaald van 30,7% naar 28,2%. De door de OESO gemeten belastinglast, door de OESO *tax wedge* genoemd, is gelijk aan het totaal van loon- en inkomstenbelasting, socialezekerheidsbijdragen, van zowel werkgevers als werknemers, minus eventuele tegemoetkomingen en toeslagen, en deze kan worden uitgedrukt als percentage van de gemiddelde bruto loonkosten voor de werkgever. Hoewel de OESO-term *tax wedge* iets afwijkt van die van de Nederlandse wig wordt gemakshalve deze term gehanteerd. De OESO geeft een overzicht van deze wig, per land, per gezinssamenstelling en per inkomensgroep. De figuur geeft de ontwikkeling aan van de wig per land voor een gehuwd paar, van wie de ene partner 100% van het jaarlijks gemiddeld inkomen van het betreffende land verdient en de andere 33%, met twee kinderen in de periode van 2000 tot 2009. Uit de figuur blijkt dat in 24 van de 30 OESO-landen, in de periode 2000–2009, de wig is gedaald. De gemiddelde daling in de OESO is 2,5 procentpunt, iets minder dan de daling in EU15 van 2,9 procentpunt. De grootste dalers zijn Ierland, Nieuw-Zeeland en Slowakije met een daling van respectievelijk 9,9, 9,8 en 8,4 procentpunten. In Nederland is de wig gedaald met 4,9 procentpunt tot 29,1%. Hongarije, België en Griekenland kennen in 2009 een relatief forse wig van 42,5% respectievelijk 40,3% en 39,9%. Een belangrijke oorzaak van de daling in Nederland kan gevonden worden in de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001. De belastingtarieven zijn toen verlaagd en kortingen voor huishoudens met kinderen zijn geïntroduceerd. Ook zijn er toeslagen geïntroduceerd, zoals

de zorg- en huurtoeslag en de kinderopvangtoeslag. Een reductie van de wig wil niet per definitie zeggen dat er lastenreductie heeft plaatsgevonden. Per 2001 heeft er ook een verschuiving plaatsgevonden van de belastinglasten van directe naar indirecte belastingen, zoals btw en milieueffingen. In 2009 is het OESOGemiddelde van 28,2% net iets lager dan de 29,1% van Nederland. De wig is in Nederland wel lager dan de EU15, die een percentage kent van 32,3%.

Ontwikkeling belastinglast in OESO-landen, 2000–2009.

Bron: OESO

Monetaire zaken

Kennis over monetair beleid

DNB-onderzoek onder Nederlandse huishoudens toont aan dat kennis over monetair beleid ertoe doet. Goede kennis over monetair beleid is niet alleen belangrijk voor het behoud van de geloofwaardigheid en de onafhankelijkheid van de centrale bank, maar heeft ook economische implicaties. Betere kennis van huishoudens gaat namelijk gepaard met realistischere inflatieverwachtingen. Dit helpt bij het nemen van verstandige financiële beslissingen en draagt zo bij aan financiële stabiliteit. Daarnaast is het bereiken van prijsstabiliteit makkelijker als het publiek goede kennis van de inflatiedoelstelling bezit. De belangrijkste doelstelling van de Europese Centrale Bank is het waarborgen van prijsstabiliteit. De ECB streeft naar een inflatie op middellange termijn van minder dan, maar dichtbij, 2%. De tabel laat zien dat een belangrijk deel van het Nederlandse publiek niet goed op de hoogte is van deze doelstelling. Zo weet een groot deel van de Nederlandse bevolking niet dat deze inflatiedoelstelling alleen gemiddeld genomen voor het eurogebied als geheel gehaald moet worden, en niet voor ieder land afzonderlijk. Gemiddeld genomen beantwoordden panelleden minder dan 5 van de 11 stellingen over de doelstelling van de ECB correct, deze zijn in de tabel aangevinkt. Tevens is geanalyseerd via welke informatiekanalen huishoudens informatie over het monetaire beleid van de ECB ontvangen. 42% van de respondenten vindt de televisie het belangrijkste informatiekanaal bij het overdragen van informatie over ECB-beleid. Verder blijkt uit het onderzoek dat intensiever informatiegebruik, ofwel frequenter en via meerdere informatiekanalen, resulteert in betere kennis over de belangrijkste doelstelling van de ECB. Dit suggereert dat de media een belangrijke rol kunnen spelen bij het verbeteren van kennis. Het maakt hierbij niet uit welke informatiebron aangewend wordt. Het verbeteren van kennis over monetair beleid zal geen eenvoudige klus

CARIN VAN DER CRUIJSEN (DNB)

Kennis over ECB beleid (percentage respondenten)¹.

De belangrijkste doelstelling van de ECB	Waar	Niet waar	Ik weet het niet
Prijsstabiliteit	65✓	11	23
Prijzen constant te houden	40	36✓	24
Lage werkloosheid	31	42✓	27
Werkloosheidspercentage van maximaal 5%	15	48✓	37
Hoge economische groei	35	38✓	27
Economische groei ten minste 2%	40	27✓	33
Inflatiepercentage dichtbij maar minder dan 2%	57✓	14	29
Rentepercentages constant te houden	50	27✓	23
Geldt voor het eurogebied als geheel	52✓	20	28
Geldt voor elk afzonderlijk land	50	20✓	30
Geldt op middellange termijn	50✓	16	34

¹ CentERpanel, april 2009. N=1.659.

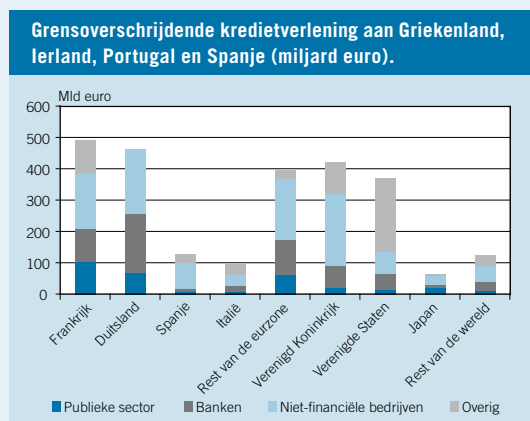
Bron: Van der Cruisen, Jansen en De Haan, 2010

zijn, omdat een deel van de huishoudens lastig te bereiken zal zijn. Allereerst zijn er mensen die ten onrechte denken dat hun kennis al goed is: 8% van de respondenten denkt dit. Daarnaast geven veel mensen aan geen of nauwelijks behoefte te hebben om goed op de hoogte te zijn van monetair beleid: 26% van de respondenten geeft dit aan. Een eerste belangrijke stap zal daarom zijn het publiek te overtuigen van het belang van goede kennis over monetair beleid. 916

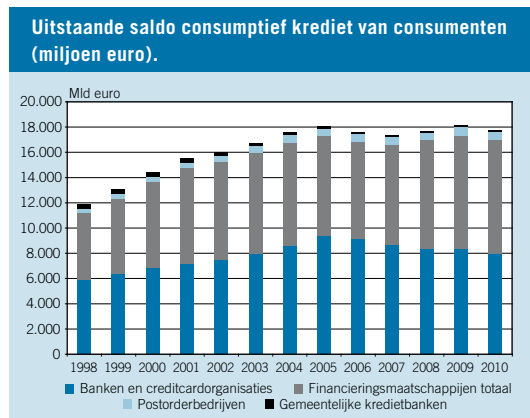
Europese financiële verwevenheid

De Bank for International Settlements (BIS) publiceerde onlangs de opsplitsing naar sector van de grensoverschrijdende kredietverlening aan Griekenland, Ierland, Portugal en Spanje (GIPS). Deze landen, veelal aangevuld met Italië, worden door de financiële markten momenteel als zeer risicovol gezien, zoals bijvoorbeeld valt af te lezen aan de hoge renteopslagen op hun staatsobligaties.

De kredietverlening door Europese banken aan de overheden van de GIPS-landen beslaat slechts een klein deel van de totale kredietverlening. Volgens de BIS beslaan zij voor de Duitse, Franse, Belgische, Italiaanse, Nederlandse en Zwitserse bankensectoren maximaal 12,1% van hun tier-1-kapitaal, waarbij uitzettingen in Ierland niet zijn meegerekend. Zelfs bij een hypothetisch verlies van 50% op deze uitzettingen kunnen de Europese bankensectoren de verliezen zonder grote problemen absorberen; Europese toezichthouders rekenen in hun bankenstresstests met een verwacht verlies van 3%. De problemen worden veel groter wanneer de soevereine schuldencrisis escaleert en overslaat naar de huishoudens, bedrijven en banken in de GIPS-landen. De banken in deze landen verliezen dan op hun totale binnenlandse uitzettingen bovenop de fors hogere kosten om zelf financiering aan te blijven trekken. Huishoudens en bedrijven krijgen daardoor naast de scherpe bezuinigingsoperaties in de nasleep van de schuldencrisis ook nog te maken met een stokkende kredietverlening. Dat alles resulteert in mogelijk veel grotere verliezen voor de Europese banken dan de directe grensoverschrijdende uitzettingen aan de overheden van de GIPS-landen suggereren. Veronderstel bijvoorbeeld dat zowel de publieke als de private sectoren in de GIPS-landen hun schulden moeten herstructureren en dat daarbij de helft van de grensoverschrijdende uitzettingen moet worden afgeschreven. De helft van de kapitaalbuffer van de Duitse bankensector en ruim 40% van de Franse kapitaalbuffer zou daarmee ineens zijn weggevaagd. Zulke rekensommen illustreren dat de omvang van de besmettingsrisico's voldoende is om beleidsmakers, toezichthouders en financiële markten uitermate waakzaam te houden.

Bron: Bank for International Settlements

Bron: CBS, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Consumptief krediet blijft stabiel

Het consumptief krediet van de Nederlandse huishoudens bedraagt in april dit jaar, volgens voorlopige cijfers van het CBS, bijna 18 miljard euro. Uit de figuur blijkt dat het niveau van het consumptieve krediet zich sinds circa 2005 stabiliseert, met hooguit een lichte conjuncturele schommeling. In elk geval geen forse toename in de recente jaren van economische crisis. De stabilisatie is bijzonder omdat de jaren daarvoor altijd een toename lieten zien. In de figuur is de jaarlijkse stijging zichtbaar

tussen 1998 en 2005. Uit vergelijkbaar, niet getoond cijfermateriaal van het Centraal Planbureau, dat minder gedetailleerd is maar verder terug gaat in de tijd, valt af te leiden dat de stijging van de niet-hypothecaire schulden van huishoudens midden jaren tachtig inzet en doorgaat tot het midden van het vorige decennium. De stabilisatie is een recent fenomeen. Schuldposities komen vanuit verschillende bronnen. In de figuur is het consumptief krediet opgesplitst naar schulden aan banken en creditcardorganisaties, financieringsmaatschappijen zoals dochters van banken en autodealers, postorderbedrijven en gemeentelijke kredietbanken. Schulden aan banken en creditcardorganisaties zijn in april 2010 45% van het totaal; uitstaande schulden aan dochters van banken en autodealers zijn zelfs 51% van het totaal. Daarmee vergeleken zijn de schuldposities bij postorderbedrijven en bij gemeentelijke kredietbanken minimaal.

Schulden worden niet altijd terugbetaald en dat leidt tot wanbetaling. De stabilisatie op de markt voor consumptief krediet heeft gevolgen voor incassobureaus en deurwaarders die betrokken zijn bij het innen van wanbetalingen. Uit recent onderzoek van SEO over publiek belang en de gerechtsdeurwaarder blijkt dat de gemiddelde schaal van deurwaarderskantoren groter is dan van incassobureaus. De gemiddelde schaal van deurwaarderskantoren is tussen 2006 en 2008 zelfs gestegen van 14 naar 16 werknemers, terwijl de gemiddelde schaal van incassobureaus daalt van net boven naar net onder de 10 werknemers. Er ontstaan ook meer samenwerkingsverbanden tussen regionale deurwaarderskantoren, waardoor ze gezamenlijk landelijke dekking kunnen aanbieden. De gemiddeld grotere schaal en de landelijke dekking geeft gerechtsdeurwaarders, die een wettelijk monopolie hebben op het uitvoeren van gerechtelijke incasso's, meer marktmacht op de markt voor wanbetalingen, een markt die niet meer groeit voor het deel afkomstig uit het consumptief krediet.